

Čís. 1336.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Odstupné, požadované postupitelem bytu, jakož i úplata za postoupení příležitosti ku provozování výdělečné činnosti v postupovaných místnostech, nespadá pod ustanovení Šu 8 lich. zák.

(Rozh. ze dne 7. listopadu 1923, Kr I 793/22).

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného Josefa T-a do rozsudku lichevního soudu při zemském trestním soudě v Praze ze dne 20. dubna 1922, pokud jím byl stěžovatel uznán viným přečinem dle Šu 7 (3) zákona ze dne 17. října 1919 čís. 568 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by znova jednal a rozhodl o obžalobě, že Josef T: na podzim roku 1920, prodávaje zařízení krámu a bytu, prostřednictvím svého švakra Josefa S-a za 80.000 Kč (70.000), požadoval, využívaje mimořádných poměrů vyvolaných válkou za předměty potřeby zřejmě přemrštěnou cenu, při čemž neoprávněný zisk, jehož mělo býti trestným činem dosaženo, převyšoval 2000 Kč.

Důvody:

Napadený rozsudek skutkovou podstatou přečinu dle Šu 7 čís. 3 zákona o válečné lichvě, jímž uznal stěžovatele vinným, shledává v tom, že stěžovatel požadoval za předměty potřeby zřejmě přemrštěné ceny, prodávaje zařízení krámu a bytu 1) prostřednictvím svého švakra Josefa S-a za 80.000 Kč, (70.000 Kč), a pak 2) sám osobně (na Františku K-ovi) za 42.500 Kč. Právem napadá zmateční stížnost rozsudek co do výroku k čís. 2 z důvodů zmatečnosti čís. 8 Šu 281 tr. ř. Předmětem obžaloby bylo výhradně súčastnění se stěžovatele (splnomocněním Josefa S-a k takovému jednání) na tom, že Josef S. vyjednával s Antonínem J-em o postoupení krámu a bytu stěžovatelova, požaduje za zařízení obou 70.000 Kč. Od tohoto intelektuelního původcovství stěžovatelova na činnosti S-ově, od nepřímého vyjednávání z J-ou prostřednictvím S-ovým, liší se podstatně — časově, osobou kupitele a výší požadované ceny — přímé, bezprostřední jednání stěžovatelovo vůči Františku K-ovi, na němž požadoval sám stěžovatel 42.500 Kč. K tomuto činu stěžovatelovu, vypadajícímu z rámce spisu obžalovacího, obžaloba ani původně nesměřovala, aniž byla za hlavního přelčení naň rozšířena. Uznal-li rozsudek přes to stěžovatele vinným také, že požadoval sám za zařízení krámu a bytu 42.500 Kč, překročil tím proti předpisům §§ 262, 263, 267 tr. ř. obžalobu a jest ve výroku čís. 2 zmatečným dle č. 8 Šu 281 tr. ř. Než napadený rozsudek jest zmatečností stížen i v ostatním výroku o stěžovatelově vině. Stížnost namítá právem z důvodu čís. 9 lit. a) Šu 281 tr. ř., že stěžovatel neprodával jen zařízení, nýbrž že postupoval také obchodní a bytové místnosti. Námitka odnáší se zřejmě též k výroku čís. 1., třebaže jí stížnost — příkaz stěžovatele S-ovi vůbec popírajíc — napadá výslovně jen výrok čís. 2. Sám obžalovací spis poukazuje k tomu, že stěžovatel splnomocnil S-a, by postoupil je h o

k r á m i s b y t e m tomu, kdo koupí celé zařízení krámu a bytu za 80.000 Kč, nejméně však za 70.000 Kč. I napadený rozsudek zjišťuje, že stěžovatel chtěl se svého obchodu vzdáti, že zmocnil S-a, by za zmíněného předpokladu postoupil j e h o k r á m i s b y t e m a že využíval n o u z e o b y t y a k r á m y. Nálezací soud zjišťuje dále, že K. kupoval od stěžovatele o b c h o d i s b y t e m a celým zařízením a příslušenstvím, a podotýká, že K. h l e d a l k r á m a byl by rád i přemrštěné ceny dal za zařízení bytu a krámu, jen a b y d o s t a l k r á m. Jest na snadě, že jednal za stejných úvah i J., který udal, že si chtěl zařídití krejčovskou dílnu, že S. nestanovil zvláštní cenu za zařízení bytu a zvláštní cenu za postoupení bytu a krámu, nýbrž požadoval 70.000 Kč za všechno, jak to stojí a leží, a že veškeré zařízení s postupem místností nemělo větší ceny, než 10.000 Kč. Vše to poukazuje k tomu, že při převodu, o který se opírá obžaloba, nešlo pouze o prodej zařízení krámu a bytu, nýbrž současně o postup nájmu místností k provozování obchodní živnosti a výdělečné příležitosti, a poukazuje v důsledku toho dále k tomu, že požadovaných 80.000 (70.000 Kč) nebylo výhradně cenou za zařízení krámu a bytu, nýbrž též úplatou za postup místností a možnosti výděлку. Řešení otázky, pokud je tato úplata, pokud se týče takové odškodnění vedle oné ceny v požadovaných obnosech obsažena, není však bez významu pro posouzení, zda bylo požadování jich trestným činem, před soud příslušejícím. Postupují-li se — jak se pravidelně děje — najaté místnosti dosavadním nájemníkem jiné osobě za souhlasu projímatelova tím způsobem, že pronajímatel propouští dosavadního nájemce ze smlouvy a přijímá do smlouvy jako nájemce osobu, v jejíž prospěch dosavadní nájemce zřiká se svých nájemních práv, a jež naopak vstupuje do závazků dosavadního nájemce vůči pronajímateli, vzchází sice nájemní smlouva mezi nabývatelem a pronajímatelem, ale mezi osobou postupující nájem místností a osobou, již místnosti byly postoupeny, není smlouvy nájemní ani podnájemní. Odstupné není nájemným. Požadování přílišného odstupného není požadováním zřejmě přemrštěné částky jako nájemného z nemovitostí a nespadá proto pod ustanovení Šu 8 zákona o válečné lichvě. Správnosti tohoto výkladu Šu 8 lich. zák. nasvědčují ustanovení Šu 14, 29 zákona z 8. dubna 1920 čís. 275 sb. z. a n., dle nichž dosavadní nájemník, který dává sobě nebo někomu jinému něco poskytovatí nebo slibovatí za postoupení bytu — a byty rozumějí se dle Šu 31 jakékoliv místností, které jsou předmětem nájemní nebo podnájemní smlouvy — nebo v souvislosti s tím, tresce se politickou správou okresní, po případě státním policejním úřadem. Práva nájemní a příležitost k výdělkové činnosti jsou sice z větší části jmění osoby, jež tam bydlí a místností užívá k výdělečné činnosti; příležitost ku provozování takové činnosti v místnostech, o které jde, jest sice zdrojem příjmů, předmětem majícím hodnotu zcizitelnou, není však věcí movitou, sloužící k ukojení potřeb lidských nebo potřeb domácích zvířat a není proto předmětem potřeby, chráněným zákonem o válečné lichvě. Slušelo tudíž nálezacímu soudu vyšetřiti, uvážiti a zjistiti, zda a pokud bylo v požadovaných obnosech uplatňováno též odstupné v naznačeném smyslu za krám a byt, jakož i odškodnění za příležitost k výděлку, zda a pokud byla částkou požadovaných obnosů — zbývající po případné srážce těchto úplat — požadována zřejmě přemrštěná cena za krámské

a bytové zařízení a zda stěžovatel byl sobě vědom, že v požadovaných obnosech žádá za tyto předměty potřeby zřejmě přemrštěnou cenu. Toho však nalézací soud neučinil; srovnával požadované obnosy výhradně s hodnotou krámského a bytového zařízení, ponechav úplně stranou, zda a pokud byly či nebyly požadovány též za postoupení obchodních a bytových místností a možnosti výdělku, a použil takto zákona nesprávně co do pojmu požadování ceny za předměty potřeby.

Čís. 1337.

Třetí případ Šu 214 tr. zák. předpokládá přechovávání zločinců osobou, již jest známo, že poskytuje pobyt zločinci a tak vědomě podporuje budoucí jeho činnost trestnou, kdežto trestná činnost dle Šu 217, druhý případ, tr. záj. záleží v tom, že někdo překáží vrchnosti pátrající po uprchlém, pro zločin již zatčeném zločinci, při čemž jest lhostejno, zda uprchlík byl ve vazbě vyšetřovací či trestní, aniž se jde na tom, zda tuzemská vrchnost již skutečně zahájila pátrání; stačí, byl-li k zakročení jejímu dán podnět tím, že cizozemská vrchnost vydala zatýkač na uprchlíka a tento vkročil do tuzemska.

(Rozh. ze dne 8. listopadu 1923, Kr I 441/22.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalované do rozsudku krajského soudu v Písku ze dne 17. února 1922, pokud jím byla stěžovatelka uznána vinnou zločinem dle Šu 214 tr. zák., zrušil napadený rozsudek a uznal obžalovanou vinnou zločinem nadržování zločinci pomáháním k útěku pro zločin zatčenému dle Šu 217 tr. zák., jehož se dopustila tím, že, skrývajíc v Čechách v době od konce května do začátku listopadu 1920 Michala B-a, jenž byl pro zločin zatčen a uprchl, překázela vrchnosti po něm pátrající v tom, by zase nebyl dopaden — mimo jiné z těchto

důvodů:

Oprávněna jest námitka zmateční stížnosti uplatňovaná s hlediska čís. 10 Šu 281 tr. ř., že jednání stěžovatelky mělo býti při správném výkladu zákona podřaděno pod ustanovení Šu 217 tr. zák., nikoliv 214 tr. zák. Třetí případ Šu 214 tr. zák. předpokládá přechovávání zločinců osobou, již jest známo, že poskytuje pobyt (třeba jen jedinému) zločinci a tak vědomě podporuje budoucí jeho činnost trestnou. Tento předpoklad v tomto případě zjištěn nebyl. V Šu 217 tr. zák. druhé větě záleží naproti tomu trestná činnost v tom, že někdo překáží vrchnosti, po uprchlém pátrající, na př. tím, že ho skrývá nebo poskytuje mu u sebe pobyt. Tento případ souhlasí sice s prvními dvěma — ne však třetím a čtvrtým případem nadržování ukrýváním, uvedenými v Šu 214 tr. zák., liší se však od nich tím, že jde v Šu 217 tr. zák. o ukrývání člověka, který byl pro zločin již uvězněn — lhostejno, zda byl ve vazbě vyšetřovací či trestní, a z vazby uprchl. O takový případ jde právě v této věci. Neboť rozsudek zjišťuje, že Michal B. byl uvězněn pro zločin v trestnici Laufen v Bavořích, že z vazby uprchl a že mu obžalovaná poskytla